

Slutförvaring av använt kärnbränsle i Forsmark

BESLUTSUNDERLAG

ÖSTHAMMARS
KOMMUN

Det svenska kärnavfallet

I Sverige har vi sedan 1960-talet producerat el i kärnkraftverk, vilket innebär att vi under lika lång tid har producerat radioaktivt avfall. Av de radioaktiva avfallstyper som uppkommer vid kärnkraftverken är det använda kärnbränslet det mest radioaktiva. Använt kärnbränsle är ett så kallat högaktivt avfall och behöver hållas avskilt från människa och miljö i minst 100 000 år.

Svensk kärnbränslehantering AB (SKB) har i uppdrag att ta hand om det radioaktiva avfall som uppkommer vid de svenska kärnkraftverken. För att ta hand om avfallet har SKB tagit fram ett avfallshanteringssystem med bland annat tre olika slutförvarsanläggningar; en för använt kärnbränsle, en för kortlivat låg- och medelaktivt avfall och en för långlivat låg- och medelaktivt avfall. Andra viktiga delar i avfallshanteringssystemet är ett centralt mellanlager för det använda kärnbränslet (Clab) och en inkapslingsanläggning (Clink).

De delar av avfallshanteringssystemet som finns redan idag är ett slutförvar för kortlivat låg- och medelaktivt avfall (SFR) i Forsmark i Östhammars kommun och Clab i Simpevarp i Oskarshamns kommun. Avfallet transporteras mellan Oskarshamn och Forsmark med ett specialbyggt fartyg, m/s Sigrid.

SKB har sökt tillstånd för att bygga ut SFR i Forsmark för att bland annat få plats med rivningsavfallet från de svenska kärnkraftverken. Slutförvaret för långlivat låg- och medelaktivt avfall (SFL) är än så länge bara ett koncept och enligt nuvarande

planering kommer SKB att lämna in ansökningar för det slutförvaret runt 2030. Forsmark och Simpevarp nämns båda av SKB som platser som bör ingå i urvalsunderlaget vid lokaliseringen av SFL.

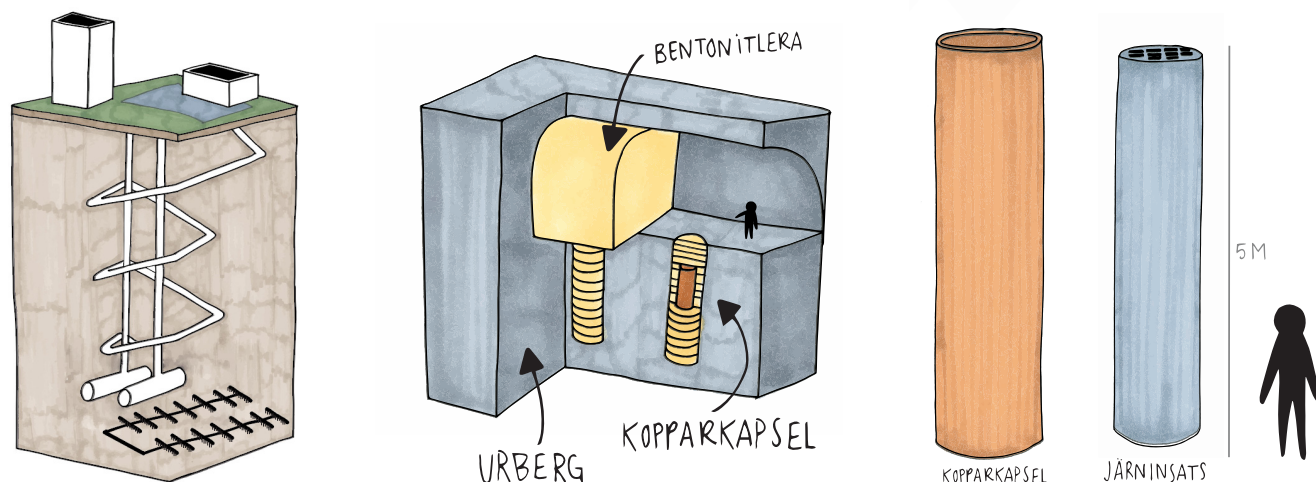
Slutförvar för använt kärnbränsle

År 2011 lämnade SKB in en ansökan om att få bygga ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark. Ansökan omfattar även en utökning av lagringskapaciteten i Clab och en inkapslingsanläggningen Clink i Simpevarp i Oskarshamn.

Metoden

SKB har sedan 1970-talet arbetat med att ta fram en metod för att ta hand om det använda kärnbränslet. Metoden som SKB söker tillstånd för kallas för KBS-3-metoden och bygger på tre skyddsbarriärer; kopparkapsel, bentonitlera och urberg. Det använda kärnbränslet placeras i en tät kopparkapsel som omsluts av bentonitlera i ett deponeringshål cirka 500 m ner i berget.

Kopparkapslarna är den innersta barriären och utgör den huvudsakliga säkerhetsfunktionen genom inneslutning av det använda kärnbränslet. Kopparkapseln har en tjocklek på fem centimeter, är fem meter hög och har en diameter på en meter. Det använda kärnbränslet placeras i en segjärnsinsats inuti kopparkapseln. Kapseln är utformad för att stå emot korrosion och mekanisk påverkan till följd av rörelser i berget. Varje kapsel innehåller cirka två ton använt kärnbränsle och totalt planeras cirka 6000 kapslar att placeras i slutförvaret.

Schematisk bild av det planerade slutförvaret och KBS-3 metodens tre barriärer; kopparkapsel, bentonitlera och urberg.
Illustration: Tove Wendelin.

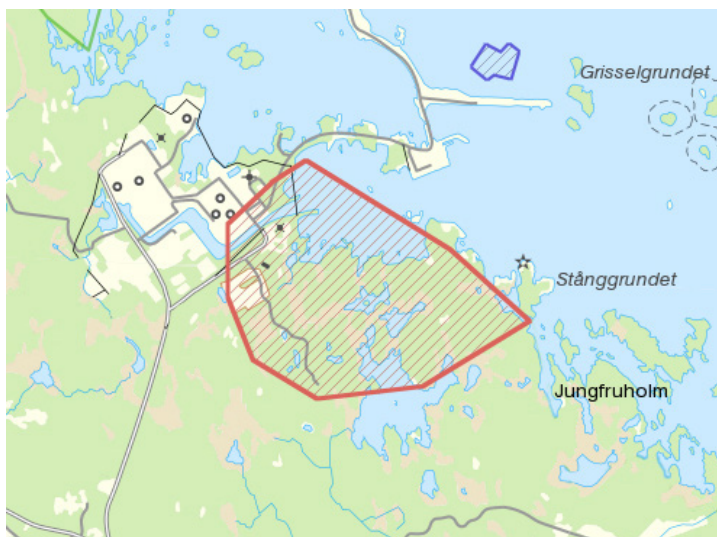
Bentonitleran är nästa barriär i KBS-3-metoden och ska skydda kapseln mot mindre bergsrörelser och korrosionsangrepp. Bentonitleran ska även förhindra och fördröja ett eventuellt utsläpp av radioaktiva ämnen. Genom att minska grundvattenflödet runt kapseln ska bentoniten bidra till att minska transporten av ämnen till och från kapseln. Om en kapsel skulle läcka ska bentoniten även absorbera radioaktiva ämnen.

Berget är den sista barriären och ska skydda både kapseln och bentoniten. Placeringen på cirka 500 meters djup ska skydda mot sådant som händer på ytan men även ge en stabil kemisk miljö. Avståndet till markytan innebär även en fördröjd uttransport av radioaktiva ämnen om en kapsel skulle läcka.

Under uppförande och drift kommer slutförvarsanläggningen även att ha en ovanmarksdel. Ovanmarksdelen planeras att rivas i samband med att slutförvarets underjordsdelar försluts och SKB avvecklar sin verksamhet på platsen. Tunnelnarna som under uppförande och drift förbinder ovanmarksdelen med slutförvaret kommer vid förslutningen att fyllas med bentonitlera och bergmassor. SKB räknar med att det tar cirka 70 år från det att uppförandet av anläggningen påbörjas till den försluts.

Platsen

SKB valde 2009 Forsmark som plats i sin ansökan. Valet stod i slutändan mellan Forsmark i Östhammars kommun och Laxemar i Oskarshamns kommun. Efter omfattande undersökningar och analyser på båda platserna bedömde SKB att förutsättningarna för ett långsiktigt säkert förvar var bättre i Forsmark än i Laxemar. På förvarsdjup har berget i Forsmark få sprickor och låga grundvat-

Rödmarkerat område visar ungefär hur underjordsdelarna av slutförvaret planeras ligga i förhållande till kärnkraftverket i Forsmark. Området markerat i blått visar storlek och placering av det befintliga SFR.

tenflöden, vilket bedöms vara gynnsamt för säkerheten på lång sikt. Sökandet efter en lämplig plats påbörjades redan på 1970-talet när man gjorde typområdesundersökningar över hela landet.

Undersökningarna visade att det inte går att peka ut en speciell geologisk miljö som är bättre än någon annan utan att det är de lokala förutsättningarna som är avgörande för platsens lämplighet.

I samband med SKB:s undersökningar utbröt det protester på flera platser i landet. Det medförde att när SKB på 1990-talet skulle gå vidare i sitt arbete med att hitta en lämplig plats var kommunal frivillighet en viktig faktor. Under denna period gjorde Statens geologiska undersökning (SGU) landsomfattande översiktsstudier som visade att det finns lämpliga platser i de flesta av landets kommuner.

Alla landets kommuner fick en förfrågan från SKB om att vara med i denna del av lokaliseringsprocessen. Åtta kommuner svarade ja, men till slut stod alltså valet mellan Forsmark i Östhammars kommun eller Laxemar i Oskarshamns kommun.

Svensk kärnbränslehantering AB (SKB)

De svenska kärnkraftsbolagen har gemensamt startat SKB för att ta hand om det kärnavfall som produceras i våra svenska kärnkraftverk. SKB:s uppdrag är att hitta en lösning för radioaktivt avfall som inte kräver övervakning och kontroll och som även är säker under en mycket lång tid. Enligt lag är kärnkraftsbolagen skyldiga att både hitta en långsiktigt säker lösning för det svenska kärnavfallet och ansvara för finansieringen.

En omfattande rättslig prövning

Svensk kärnbränslehantering AB (SKB) ansökte 2011 om tillstånd för att bygga ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark i Östhammars kommun. Prövning av ansökan sker enligt två lagstiftningar, miljöbalken och kärntekniklagen. Avgörande beslut fattas av regeringen.

Prövningen enligt de båda lagstiftningarna sker i två parallella processer. Innan regeringen fattar beslut bereds ansökan enligt miljöbalken av Mark- och miljödomstolen i Nacka tingsrätt och enligt kärntekniklagen av Strålsäkerhetsmyndigheten. För att regeringen ska få ge tillåtlighet till verksamheten krävs enligt den så kallade vetorätten att kommunfullmäktige i Östhammars kommun tillstyrker ansökan.

Även Oskarshamns kommun har vetorätt i prövningen eftersom ansökan omfattar en ny inkapslingsanläggning för kärnbränsle i Oskarshamns kommun. Kommunfullmäktige i Oskarshamns kommun tillstyrkte den 11 juni 2018 etableringen av en inkapslingsanläggning i Simpevarp.

Skillnader mellan lagstiftningarna

En grundläggande skillnad mellan de två prövningarna är vilka frågor som hanteras. Prövningen enligt kärntekniklagen är framförallt inriktad på säkerhetsfrågor medan miljöbalksprövningen gäller mer övergripande frågor som verksamhetens effekter på människors hälsa och miljön.

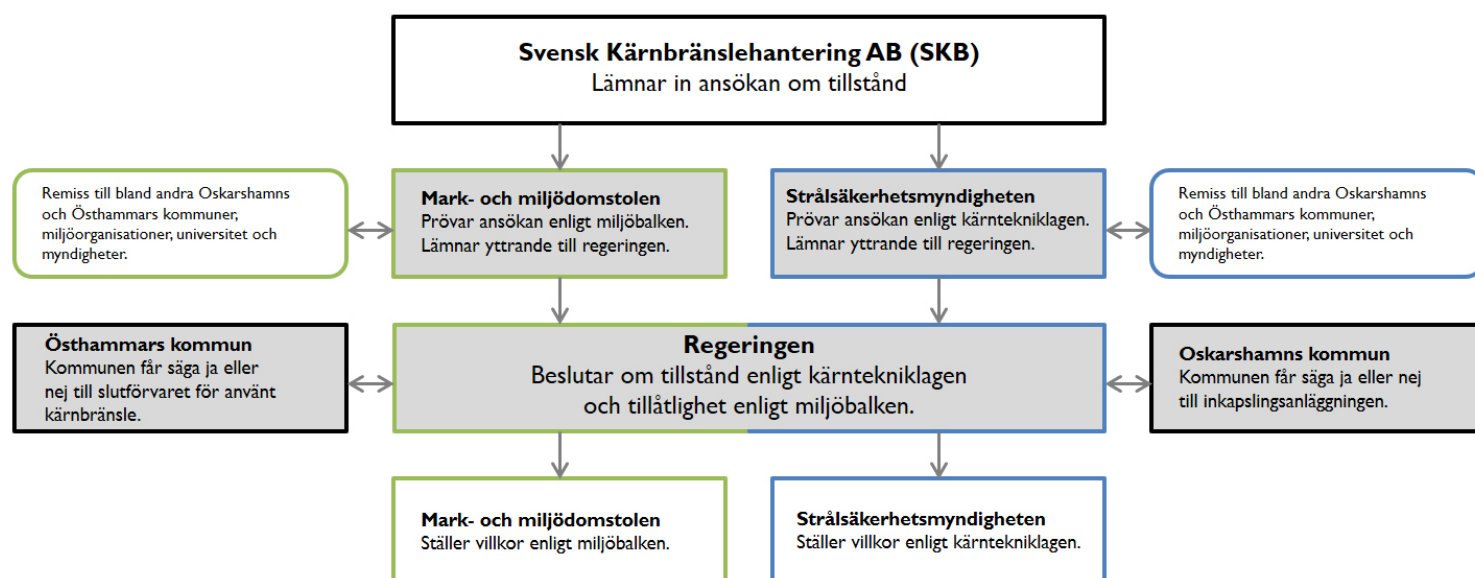
Det finns även viktiga processuella skillnader mellan prövningarna. Ett tillstånd enligt miljöbalken har så kallad *rättskraft*. Det innebär i princip att om en verksamhet har fått tillstånd enligt miljöbalken så gäller det tillståndet för all framtid. Inom kärntekniklagen tillämpas så kallad *stegvis prövning* vilket innebär att det även efter att tillstånd givits finns flera tillfällen där myndigheten, i detta fall Strålsäkerhetsmyndigheten, kan ställa ytterligare krav eller till och med stoppa verksamheten.

”En grundläggande skillnad mellan de två prövningarna är vilka frågor som hanteras”

Mark- och miljödomstolen

Mark- och miljödomstolen har berett ansökan enligt miljöbalken och lämnade den 23 januari 2018 över ärendet med ett eget yttrande till regeringen. Om regeringen beslutar att verksamheten ska tillåtas lämnas ärendet tillbaka till domstolen som då prövar frågor om tillstånd och villkor för verksamheten.

Samråds- och remissförfarande är en omfattande del av miljöbalksprövningen. Mark- och miljödomstolen har under sin handläggning skickat ansökan på remiss både med förfrågan om kompletteringsbehov och för synpunkter på ansökan i sak. Domstolen har fått in synpunkter från bland annat kommuner, myndigheter, organisationer och enskilda. SKB har i flera omgångar kompletterat ansökan och bemött inkomna synpunkter.

Under hösten 2017 genomfördes en fem veckor lång huvudförhandling i Mark- och miljödomstolen. Förhandlingen hölls i Nacka, Oskarshamns och Östhammars kommun med syn i Oskarshamn och i Forsmark. Under förhandlingarna gavs såväl SKB som övriga parter möjlighet att hålla presentationer och framställa sina ställningstagande. Förhandling- en var öppen för alla.

Östhammars kommun deltog under hösten 2017 i huvudförhandling i Mark- och miljödomstolen. Från vänster: Malin Wikström, juridiskt ombud, Marie Berggren, chef på Strategienheten, Jacob Spangenberg, kommunalråd, och Margareta Widén-Berggren, kommunalråd. Foto: Pär-Olof Olsson.

Strålsäkerhetsmyndigheten

Strålsäkerhetsmyndigheten har berett ansökan enligt kärntekniklagen och lämnade den 23 januari 2018 över ärendet med ett eget yttrande till regeringen. Om regeringen beslutar att ge tillstånd till verksamheten lämnas ärendet tillbaka till myndigheten som då prövar frågor om villkor för verksamheten.

Strålsäkerhetsmyndigheten har under ärendets handläggning hämtat in synpunkter på ansökan från bland annat universitet, myndigheter, kommuner och organisationer. Rätten till delaktighet och insyn är inte på samma sätt given i prövningen enligt kärntekniklagen som i miljöbalksprövningen. Precis som i prövningen enligt miljöbalken har SKB i denna prövning gjort ett flertal kompletteringar av ansökan, vilket är det vanliga i denna typ av komplexa prövningar.

Om SKB beviljas tillstånd för verksamheten har Strålsäkerhetsmyndigheten en viktig roll i den fortsatta stegvisa prövningen. Innan SKB får påbörja uppförandet av anläggningen ska myndigheten pröva och godkänna en preliminär säkerhetsredovisning. Även inför provdrift och inför rutinmässig drift ska säkerhetsredovisningar godkännas av Strålsäkerhetsmyndigheten.

Den stegvisa prövningen är ett sätt att hantera komplexa prövningar med lång genomförandetid och tillämpas för större kärntekniska anläggningar.

Strålsäkerhetsmyndigheten är *tillsynsmyndighet* enligt kärntekniklagen vilket innebär att de, om tillstånd ges, kommer att kontrollera att verksamheten bedrivs enligt tillståndet och i övrigt följer lagstiftningen inom området. Myndigheten är även normerande inom sitt område och tar fram regler för verksamheter som hanterar strålning. I egenskap av regeringens *expertmyndighet på frågor om strålsäkerhet* har Strålsäkerhetsmyndigheten även en roll som remissinstans i miljöbalksprövningen.

Kommunerna

Regeringen prövar, som nämnts ovan, om verksamheten är tillåtlig enligt miljöbalken. Men för att regeringen ska få tillåta verksamheten krävs enligt den så kallade *vetorätten* att kommunfullmäktige tillstyrker etableringen av verksamheten. Eftersom prövningen gäller verksamhet i såväl Östhammars som Oskarshamns kommun har båda kommunerna vetorätt. Men även om kommunfullmäktige säger nej kan regeringen tillåta verksamheten genom att använda den så kallade *vetoventilen*. Vetoventilen innebär att regeringen, trots att kommunen nyttjat sin vetorätt, kan tillåta verksamheten om den är synnerligen angelägen ur nationell synpunkt och inga lämpliga alternativ finns.

Östhammars kommun har genom sin vetorätt en viktig roll i prövningen. För att kommunfullmäktige ska kunna fatta ett välgrundat beslut behövs information och kunskap i frågan. Det är även viktigt att de frågor som är av stor vikt för kommunen är utredda och besvarade inför vetobeslutet. Kommunen har under åren deltagit aktivt i prövningsprocessen, bland annat genom skriftliga yttranden och deltagande i samråd och huvudförhandling.

Kärnavfallsfonden

Kärnavfallsfonden är en statlig myndighet som har till uppgift att ta emot och förvalta avgiftsmedel från kärnkraftbolagen och andra innehavare av kärntekniska anläggningar. Avgifterna ska bland annat finansiera framtida utgifter för att ta hand om använt kärnbränsle och andra restprodukter från kärntekniska anläggningar och kostnader som bland annat kommunerna har för prövning och information till allmänheten. Det är Riksgälden som prövar och beslutar om hur fondens medel får användas.

I Östhammars kommun bildades i samband med platsundersökningarna en slutförvarsorganisation med uppgift att följa utvecklingen av slutförvaret och bevaka kommunens intressen. Organisationen har förändrats under åren beroende på var i processen man befunnit sig. I samband med att Forsmark valdes som plats för slutförvaret 2009, bildades en slutförvarsorganisation bestående av olika arbetsgrupper. *MKB-gruppen* (miljökonsekvensbeskrivning) granskade ansökan enligt miljöbalken och *Säkerhetsgruppen* granskade ansökan enligt kärntekniklagen.

Dessa två grupper ersattes under 2019 av en grupp, *Granskningsgruppen*. Politikerna i dessa grupper har utsetts av sina partier att följa processen extra noga och representerar samtliga partier i kommunfullmäktige. *Referensgruppen* består av alla politiker i kommunfullmäktige och representanter från bland annat grannkommuner och lokala miljöorganisationer. Referensgruppen ansvarar för information och kommunikation till allmänheten. Det finns även ett antal tjänstepersoner anställda på kommunen som arbetar med slutförvarsfrågan. Kommunens arbete med slutförvarsfrågan finansieras i huvudsak med medel ur Kärnavfallsfonden.

Länsstyrelsen

Länsstyrelserna i Uppsala och Kalmar län har en viktig roll i prövningen av slutförvaret, både som remissinstans och som *tillsynsmyndighet* enligt miljöbalken. Om tillstånd ges kommer länsstyrelsen att kontrollera att verksamheten bedrivs enligt miljöbalkstillståndet och i övrigt följer miljöbalkens regler gällande skydd för människors hälsa och miljön. Länsstyrelsen är även första instans för prövning av artskyddsdispens och Natura 2000-tillstånd som SKB behöver söka till följd av den påverkan slutförvaret förväntas ha på omgivningen.

Program för forskning, utveckling och demonstration (FUD)

Kärnkraftsbolagen ska enligt kärntekniklagen bedriva forsknings- och utvecklingsverksamhet och vart tredje år upprätta och lämna in ett program för denna verksamhet. Programmet granskas och utvärderas av Strålsäkerhetsmyndigheten som sedan lämnar sina synpunkter till regeringen. Även Kärnavfallsrådet lämnar synpunkter på FUD-programmet till regeringen. Regeringen beslutar sedan om programmet uppfyller lagkraven och kan även ställa villkor på fortsatt forsknings- och utvecklingsverksamhet.

Miljöorganisationer

Flera miljöorganisationer har under åren deltagit aktivt i prövningsprocessen både som remissinstanser och genom deltagande i huvudförhandlingen. Ideella organisationer har en viktig roll i prövningen eftersom de bidrar med andra perspektiv jämfört med till exempel myndigheter och kommuner. Organisationernas deltagande har bland annat möjliggjorts genom medel från Kärnavfallsfonden. Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning (MKG), Miljörörelsens kärnavfallssekretariat (Milkas) och Sveriges energiföreningars riksorganisation (SERO) är tre av de nationella miljöorganisationer som deltagit i processen. Två lokala miljöorganisationer som deltagit i processen är Opinionsgruppen för säker slutförvaring (Oss) och Naturskyddsföreningen i Uppsala län.

Frågor och kritik

Flera frågor kopplade till slutförvaret har under lång tid varit debatterade och kritiserade. Frågeställningar som har lyfts och diskuterats under flera år, och mer intensivt under huvudförhandlingen hösten 2017, gäller bland annat platsval, metodval och påverkan på miljön.

Platsvalet. Platsens geografiska lämplighet har diskuterats bland annat utifrån lämpligheten i att placera ett slutförvar intill ett kärnkraftverk och det kustnära läget. Även lämpligheten med tanke på platsens specifika egenskaper som höga naturvärden och bergets kvalitet och stabilitet har diskuterats intensivt.

Metodvalet. Metoden som helhet har ifrågasatts men även de valda materialen har diskuterats och ifrågasatts ur olika aspekter. Några av miljöorganisationerna förespråkar metoden djupa borrhål som alternativ metod eller anser att metoden åtminstone borde utredas mer utförligt.

Påverkan på miljön. Den planerade slutförvarsanläggningen i Forsmark förväntas påverka miljön bland annat genom grundvattensänkningar, utsläpp av näringsämnen och buller. Omfattningen av denna påverkan och vilka effekter det kommer att få på till exempel skyddade arter och känsliga naturmiljöer har diskuterats.

Både miljöorganisationer och enskilda forskare har ifrågasatt SKB:s forskning och presenterat motstridiga forskningsresultat gällande bland annat bergets egenskaper och kopparkapslarnas motståndskraft. Under hösten 2019 tog SKB upp en del av ett långtidsförsök, det så kallade LOT-försöket. Miljöorganisationen MKG bedömer att dessa försök kommer att ge avgörande information om koppar är ett lämpligt kapselmateriale och har betonat vikten av att regeringen får ta del av resultatet innan de fattar beslut i ärendet. Strålsäkerhetsmyndigheten delar inte MKG:s uppfattning när det gäller försökens avgörande betydelse för koppar som kapselmateriale.

Strålsäkerhetsmyndighetens oberoende har ifrågasatts av några miljöorganisationer under huvudförhandlingen men även efteråt. Mark- och miljödomstolen skriver dock i sitt yttrande att det inte framkommit några omständigheter som rubbar förtroendet för Strålsäkerhetsmyndighetens opartiskhet i målet.

”Ansvar efter förslutning är en fråga av avgörande betydelse för Östhammars kommun”

Östhammars kommuns synpunkter

Östhammars kommuns huvudfokus vid granskningen av ansökan har varit den långsiktiga säkerheten men även lokala frågor som direkt påverkar kommunens medborgare. När det gäller bedömningen av den långsiktiga säkerheten har Östhammars kommun valt att förlita sig på Strålsäkerhetsmyndighetens bedömning eftersom de har expertkunskap i strålsäkerhetsfrågor.

En lokal fråga som kommunen återkommande lyft är bullerstörningar längs befintliga vägar till följd av ökad mängd transporter till och från Forsmark. Vilka tider på dygnet som tunga transporter får ske, antal transporter per dygn och möjlighet till alternativa transportmedel är några av de frågor som kommunen haft synpunkter på. I samband med huvudförhandlingen 2017 föreslog SKB ett villkor

På Äspölaboratoriet norr om Oskarshamn forskar SKB på bland annat kopparkapslar. Foto: Magnus Degerman.

som innebär att de tar på sig att erbjuda och bekosta bullerdämpande åtgärder för bullerutsatta permanentbostäder längs med väg 76 och 292 mellan Forsmark och Hargshamn.

Två andra viktiga frågor för kommunen gäller kommunens fortsatta deltagande i processen och det långsiktiga ansvaret för slutförvarsanläggningen. Ansvar efter förslutning har varit och är en fråga av avgörande betydelse för Östhammars kommun eftersom kommunen inte kan riskera att sistahandsansvaret för anläggningen hamnar på kommunen. I juni 2020 fattade riksdagen beslut om lagändringar som bland annat tydliggör att staten har det slutliga ansvaret för ett geologiskt slutförvar och det avfall som finns i anläggningen. Lagändringarna börjar gälla den 1 november 2020.

Strålsäkerhetsmyndighetens och Mark- och miljödomstolens yttranden

Den 23 januari 2018 lämnade, som nämnts tidigare, både Mark- och miljödomstolen och Strålsäkerhetsmyndigheten över sina respektive yttrande till regeringen. Strålsäkerhetsmyndigheten tillstyrkte ansökan men mark- och miljödomstolen bedömde att det behövdes ytterligare underlag för att slutförvaret skulle kunna tillåtas.

Strålsäkerhetsmyndigheten skrev i sitt yttrande att de anser att SKB visat att den slutförvarsmetod de söker tillstånd för har förutsättningar att uppfylla myndighetens föreskriftskrav när det gäller långsiktig strålsäkerhet. De bedömde även att SKB visat att de har möjlighet och förmåga att ta fram de uppdaterade säkerhetsredovisningar som ska granskas och godkännas av myndigheten i den kommande stegvisa prövningen, om regeringen beviljar tillstånd.

Strålsäkerhetsmyndighetens tillstyrkande förutsätter att SKB även fortsatt beaktar frågor av betydelse för strålsäkerheten och tar hänsyn till de utvecklingsbehov som myndigheten identifierat i sin granskning.

Mark- och miljödomstolen skrev i sitt yttrande att de anser att SKB:s utredning uppfyller miljöbalkens högt ställda krav utom i ett avseende – kopparkapselns säkerhet. Det finns osäkerheter gällande hur mycket vissa korrosionsformer och andra processer kan försämra kapselns förmåga att innesluta avfallet på lång sikt. Domstolen skrev att det nuvarande underlaget, vid en samlad bedömning enligt miljöbalken, inte ger tillräckligt stöd för att slutförvaret är långsiktigt säkert. De anser därför att verksamheten är tillåtlig endast om SKB redovisar underlag som klargör att slutförvaret är långsiktigt säkert även med avseende på kapselns skyddsförmåga.

Kopparkapslarna är en viktig del av det planerade slutförvaret och utgör den primära säkerhetsfunktionen i KBS-3-metoden. Strålsäkerhetsmyndighetens och Mark- och miljödomstolens olika syn på om underlaget för att bedöma kopparkapslarna är tillräckligt grundar sig delvis på att de bedömer enligt olika lagstiftning med olika mandat att hantera osäkerheter senare i projektet som beskrivits tidigare men de gör även delvis olika bedömningar.

Strålsäkerhetsmyndigheten bedömer, baserat på befintlig kunskap, att det finns förutsättningar att åstadkomma en godtagbar korrosionsbarriär med en fem centimeter tjock kopparkapsel. De skriver även att det fortfarande finns frågor kopplade till korrosionsprocesser som behöver belysas ytterligare men att de frågorna inte bedöms vara avgörande i detta steg.

Parters ställningstagande

I samband med huvudförhandlingen i miljöbalksprövningen gavs samtliga parter möjlighet att redogöra för sin inställning till ansökan.

Länsstyrelsen i Kalmar län tillstyrkte ansökan och länsstyrelsen i Uppsala län tillstyrkte ansökan under förutsättning att vissa villkor föreskrivs. Naturvårdsverket motsatte sig inte tillåtlighet men med vissa förbehåll. Havs- och vattenmyndigheten tillstyrkte ansökan men med vissa villkor. Trafikverket anförde att dialog måste föras med verket om åtgärder som påverkar statlig infrastruktur. Sveriges geologiska undersökning (SGU) hade inget att erinra mot den sökta verksamheten. Kärnavfallsrådet tar inte ställning eftersom de är ett vetenskapligt råd till regeringen.

Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning (MKG) avstyrkte i första hand ansökan och i andra hand yrkade de på att ansökan skulle avvisas. Miljörelsens kärnavfallssekretariat (Milkas) yrkade att ansökan skulle avvisas. Sveriges energiföreningars riksorganisationer (SERO) motsatte sig att tillåtlighet ges. Opinionsgruppen för säker slutförvaring (Oss) och Naturskyddsföreningen i Uppsala län avstyrkte tillåtlighet. Ytterligare ett antal organisationer och enskilda personer har avstyrkt ansökan.

Underlag i prövningen

Det har inför och under prövningen tagits fram ett väldigt omfattande underlag och enbart ansökan omfattar tusentals sidor. Nedan ges en kort sammanställning av några av de viktigaste dokumenten och var de finns att läsa.

Ansökningshandlingarna i både miljöbalks- och kärntekniklagsprövningen finns att läsa på SKB:s [hemsida](#). Under fliken "Publikationer" finns även en stor del av SKB:s vetenskapliga rapporter publicerade. På hemsidan finns även kortare beskrivningar av bland annat metoden och platsvalet.

Mark- och miljödomstolens yttrande till regeringen finns att läsa på regeringens [hemsida](#) för slutförvaret för använt kärnbränsle. På regeringens hemsida finns även information om den komplettering, remiss och kungörelse som gjorts under miljödepartementets handläggning av ärendet samt de remissvar som kommit in med anledning av kompletteringen, till exempel från [länsstyrelsen Uppsala län](#) och [Kärnavfallsrådet](#).

Strålsäkerhetsmyndighetens yttrande till regeringen finns att läsa på myndighetens [hemsida](#). Där finns även *Strålsäkerhetsmyndighetens yttrande till miljödepartementet över SKB:s komplettering i miljöbalksprövningen*.

Östhammars kommuns yttrande i prövningarna och även en del andra viktiga dokument finns att läsa i dokumentbanken på kommunens [slutförvarshemsida](#).

På Miljöorganisationernas kärnavfallsgransknings [hemsida](#) finns en stor del av handlingarna från Mark- och miljödomstolens, Strålsäkerhetsmyndighetens och regeringens prövning att läsa. Bland dessa handlingar finns bland annat *yttranden från myndigheter och olika motparter* från de olika stegen av prövningen.

Propositionen "Ett förtydligt statligt ansvar för vissa kärntekniska verksamheter", med lagändringar gällande bland annat statens ansvar för slutförvar, finns att läsa på riksdagens [hemsida](#).

Oskarshamns kommuns vetobeslut finns att läsa på deras [hemsida](#).

Vad har hänt under 2019/2020?

Regeringens prövning

I samband med att Mark- och miljödomstolen och Strålsäkerhetsmyndigheten lämnade över sina yttranden till regeringen tog miljödepartementet över handläggningen av ärendet. Departementet gav SKB möjlighet att komplettera ansökan, bland annat gällande de kvarstående osäkerheter om kopparkapseln som domstolen lyfte i sitt yttrande.

SKB lämnade i april 2019 in en komplettering till miljödepartementet. Kompletteringen har skickats på remiss och även kungjorts för att ge allmänheten möjlighet att lämna synpunkter. Flertalet remissinstanser har yttrat sig över kompletteringen. Strålsäkerhetsmyndigheten skrev i sitt yttrande att SKB i kompletteringen utrett och svarat på mark- och miljödomstolens frågor och visat att de utreda processerna har liten påverkan på slutförvarets sammantagna skyddsförmåga.

Andra remissinstanser, bland annat regeringens tvärvetenskapliga råd Kärnavfallsrådet, anser dock att det finns återstående frågor kopplade till kopparkapseln.

I juli 2020 hemställde SKB i yttranden till departement om att regeringen ska inhämta yttrande från kommunfullmäktige i Östhammar och därefter fatta beslut i tillåtlighetsfrågan.

Östhammars kommuns vetobeslut

I juni 2020 beslutade kommunfullmäktige i Östhammars kommun att inte hålla en rådgivande folkomröstning inför kommunens vetobeslut. Kommunfullmäktige bedömde att när det säkerställts att en lagstiftning är beslutad gällande ansvar efter förslutning kan kommunfullmäktige fatta beslut i vetofrågan.

Denna folder är en del i beslutsunderlaget för ledamöterna i kommunfullmäktige inför kommunens beslut i vetofrågan.

Mer information hittar du på
www.slutforvarforsmark.se

Östhammars Kommun
Stångörsgatan 10, Box 66 • 74221 Östhammar
Tel: 0173-860 00 • E-post: osthammardirekt@osthammar.se
Hemsida: www.osthammar.se • Orgnr: 212000-0290

Framsida Foto: Magnus Degerman